

ИНД - 26

Иргэний Нисэхийн Дүрэм

Нислэгт тэнцэх чадварын нэмэлт шаардлага

Иргэний нисэхийн ерөнхий газар

ДҮРМИЙН ТАЙЛБАР

ИНД-26 нь бусад дүрмүүдэд заасан нислэгт тэнцэх чадварын шаардлагаас гадна, Монгол Улсад бүртгэгдсэн агаарын хөлгийн нислэгт тэнцэх чадварын нэмэлт шаардлагыг тогтооно.

Энэ Дүрэм нь Иргэний нисэхийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний баталсан ИНД-26-гийн цахим хувилбар бөгөөд зөвхөн ишлэл хийх зорилгоор хэрэглэнэ. Хүчин төгөлдөр ИНД-26, түүний нэмэлт, өөрчлөлтийн хуулбарыг ИНЕГ-аас, эсхүл www.mcaa.gov.mn веб сайтаас татаж авах боломжтой.

Мэдээлэл

Гишүүн улсуудын иргэний нисэхийн Дүрмийг сайжруулах замаар иргэний нисэхийн салбарт нэгдсэн нэг Дүрмийн зохицуулалтад шилжих Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагын 1992 оны 29-р чуулганы А29-3 тогтоолыг хэрэгжүүлэх зорилгоор, Монгол Улс болон Шинэ Зеланд улсын ИНЕГ-ын хооронд 1999 оны 5 сарын 6-нд байгуулсан “Техникийн Хамтын Ажиллагааны Санамж Бичиг”-ийг үндэслэн Монгол Улсын Иргэний нисэхийн дүрмийг боловсруулсан.

Өөрчлөлтийн түүх**Хүчинтэй огноо**

Анхны боловсруулалт

2002 оны 12 сарын 20

Нэмэлт, өөрчлөлт 1

2010 оны 06 сарын 17

Нэмэлт, өөрчлөлт 2 (Шинэчлэлт)

2018 оны ... сарын...

Тэмдэглэл: ИНД-26-гийн шинэчлэлтийг монгол, англи хэл дээр, NZ Part 26 А.2-т үндэслэн боловсруулсан болно.

Гарчиг

А Бүлэг - Ерөнхий зүйл	5
26.1. Зорилго.....	5
В Бүлэг - Нислэгт тэнцэх чадварын нэмэлт шаардлага	5
26.51. Нислэгт тэнцэх чадварын нэмэлт шаардлага.....	5
26.53. Нислэгт тэнцэх чадварын нэмэлт шаардлагын хамаарал	5
Хавсралт А - Нөөц	6
Хавсралт В - Бүх агаарын хөлөг	6
В.1. Хаалга болон ослын гарцын тэмдэглэгээ.....	6
В.2. Багийн хамгаалалтын шаардлага	6
Хавсралт С - Маягаар гэрчилгээжсэн суудлын багтаамж нь 9-өөс дээш зорчигчтой агаарын тээврийн нисэх онгоц	6
С.1. Хаалга болон гарц.....	6
С.2. Нүүлгэн шилжүүлэх болон гарах гарц	7
С.3. Систем болон төхөөрөмж	8
Хавсралт D - Маягаар гэрчилгээжсэн суудлын багтаамж нь 19-өөс дээш зорчигчтой агаарын тээврийн нисэх онгоц	8
D.1. Хаалга болон гарц.....	8
D.2. Нүүлгэн шилжүүлэх болон гарах гарц	9
D.3. Ариун цэврийн өрөөний галын хамгаалалт	13
D.4. Бүхээгийн доторлогооны материал	13
D.5. Ачааны болон тээшний бүхээг	14
Хавсралт E - Нисдэг тэрэг	15
E.1. Хаалга болон гарц.....	15
E.2. Нүүлгэн шилжүүлэх болон гарах гарц	15

А Бүлэг - Ерөнхий зүйл

26.1. Зорилго

Энэ Дүрэм нь аливаа бусад дүрэмд тусгасан нислэгт тэнцэх чадварын шаардлагаас гадна, Монгол Улсад бүртгэгдсэн агаарын хөлөгт тавих нислэгт тэнцэх чадварын нэмэлт шаардлагыг тогтооно.

В Бүлэг - Нислэгт тэнцэх чадварын нэмэлт шаардлага

26.51. Нислэгт тэнцэх чадварын нэмэлт шаардлага

ИНД-21-д заасан НТЧ-ын нэмэлт шаардлага нь энэ Дүрмийн дараах хавсралтад заагдсан:

- (1) Хавсралт В - бүх агаарын хөлөгт;
- (2) Хавсралт С - маягаар гэрчилгээжсэн суудлын багтаамж нь 9-өөс дээш зорчигчийн суудалтай агаарын тээврийн нисэх онгоцонд;
- (3) Хавсралт D - маягаар гэрчилгээжсэн суудлын багтаамж нь 19-өөс дээш зорчигчийн суудалтай агаарын тээврийн нисэх онгоцонд;
- (4) Хавсралт E - нисдэг тэргэнд.

26.53. Нислэгт тэнцэх чадварын нэмэлт шаардлагын хамаарал

(a) Энэ зүйлийн (b)-д зааснаас бусад тохиолдолд, зөвхөн тухайн заасан ангилал, категори, эсхүл агаарын хөлгийн маяг, эсхүл бүрдэл хэсэгт тавих 26.51-д тусгасан НТЧ-ын нэмэлт шаардлагыг дараах этгээд хангах үүрэгтэй:

- (1) НТЧ-ын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч;
- (2) ИНД-21.505-ын дагуу техникийн өгөгдөхүүнийг батлуулах хүсэлт гаргагч;
- (3) Монгол Улсын бүртгэлийн гэрчилгээ эзэмшигч.

(b) Аливаа НТЧ-ын хангагдаагүй нэмэлт шаардлагыг Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц, аюулгүй байдлын дүйцэх түвшний хүчин зүйлээр нөхсөн байх үүрэгтэй.

(c) Энэ Дүрмийн НТЧ-ын нэмэлт шаардлагыг хангах шаардлагатай хэрэглэл болон төхөөрөмж нь агаарын хөлгийн үйлдвэрлэгчийн зааварчилгаа, эсхүл Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц бусад холбогдох зааварчилгааны дагуу суурилуулсан байх ёстой ба ИНД-91.539-ийн дагуу тухайн агаарын хөлөгт хамааралтай MEL-д өөрөөр зөвшөөрснөөс бусад тохиолдолд, бүрэн ажиллагаатай нөхцөлд байх шаардлагатай.

Хавсралт А - Нөөц

Хавсралт В - Бүх агаарын хөлөг

Агаарын хөлгийн гэрчилгээжүүлэлтийн нэмэлт НТЧ-ын шаардлага нь дараах зүйлийг агуулна:

В.1. Хаалга болон ослын гарцын тэмдэглэгээ

(а) Хэвийн болон ослын гарц тус бүрд ГАРЦ, эсхүл ОСЛЫН ГАРЦ гэсэн холбогдох тэмдэглэгээ болон нээх хэрэгслийг дараах байдлаар, ил харагдахуйц тэмдэглэсэн байна:

- (1) тухайн гарцын дотор болон гадна хоёр талд; эсхүл
- (2) тухайн агаарын хөлгийн дотор болон гадна талд, гарцын дэргэдэх гадаргуу дээр.

(б) Энэ зүйлийн (а)-д шаардсан гарцыг ажиллуулах бүх зааварчилгаа нь:

- (1) товч тодорхой;
- (2) уншихад хялбар үсгээр, тод ялгарах суурь дээр байна.

В.2. Багийн хамгаалалтын шаардлага

ХАА-н зориулалттай хязгаарлагдмал категориор гэрчилгээжсэн байх агаарын хөлөг нь 1965 оны 02 сарын 01-нд хүчинтэй болсон АНУ-ын Civil Aeronautics Manual 8-ын Appendix В-ын Section.35-д заасан багийн хамгаалалтын шаардлагыг хангасан байна.

Хавсралт С - Маягаар гэрчилгээжсэн суудлын багтаамж нь 9-өөс дээш зорчигчтой агаарын тээврийн нисэх онгоц

Маягаар гэрчилгээжсэн суудлын багтаамж нь 9-өөс дээш зорчигчтой агаарын тээврийн нисэх онгоцны НТЧ-ын гэрчилгээжүүлэлтийн нэмэлт шаардлага нь Хавсралт В-ээс гадна дараах зүйлийг агуулна:

С.1. Хаалга болон гарц

Гадна хаалга болон гарц бүр нь:

- (1) дотор талаас нь удирдах боломжтой байх, гэхдээ нисэх багийн бүхээгийн гүйдэг цонхон гарц нь гадна талаасаа;
- (2) суудал, суудлын түшлэг, эсхүл бусад төхөөрөмжөөр халхлагдаагүй байх;
- (3) дараах хэлбэрээр:

- (i) нислэгийн үед аливаа этгээд, эсхүл механик гэмтлийн үр дүнд санаандгүй нээгдэхээс сэргийлсэн түгжээгээр;
- (ii) тухайн хаалгыг нээх эхний хөдөлгөөн нь гадагш чиглэдэг бол, багийн гишүүд тухайн хаалга бүрэн хаагдсан бөгөөд түгжигдсэнийг тогтоож болох шууд харагддаг түгжээний механизмаар;
- (iii) тухайн хаалгыг ихэвчлэн нисэх онгоцны ачих, буулгах ажиллагаанд ашигладаг бол, тухайн хаалга бүрэн хаагдаагүй болон түгжигдээгүй байгаа нь багийн гишүүдэд ил харагддаг байхаар тоноглогдсон байна.

C.2. Нүүлгэн шилжүүлэх болон гарах гарц

C.2.1. Ослын нэмэлт гарцууд

(a) Зорчигчдын орох хаалга нь 1993 оны 05 сарын 10-нд хүчинтэй болсон АНУ-ын FAR 23-ын шалны түвшний ослын гарцад тавих шаардлагыг хангасан байна.

(b) Нисэх онгоц бүрийг зорчигчдын орох хаалганаас гадна, дараах шаардлагыг хангасан нэмэлт ослын гарцаар тоноглогдсон байна:

- (1) маягаар гэрчилгээжсэн суудлын багтаамж нь 16-аас цөөн зорчигчтой нисэх онгоцны хувьд, их биеийн хоёр талдаа 1993 оны 05 сарын 10-нд хүчинтэй болсон АНУ-ын FAR 23.807(b)-гийн шаардлагыг хангасан гарцтай байх; эсхүл
- (2) маягаар гэрчилгээжсэн суудлын багтаамж нь 16-аас 23 хүртэлх зорчигчтой нисэх онгоцны хувьд, 1993 оны 05 сарын 10-нд хүчинтэй болсон АНУ-ын FAR 23.807(b)-гийн шаардлагыг хангасан:
  - (i) зорчигчдын орох хаалгатай талд нэмэгдэл нэг гарцтай байх;
  - (ii) зорчигчдын орох хаалганы эсрэг талд хоёр гарцтай байх; эсхүл
- (3) маягаар гэрчилгээжсэн суудлын багтаамж нь 23-аас дээш зорчигчтой нисэх онгоцны хувьд, тухайн нисэх онгоцны маягийн гэрчилгээжүүлэлтийн шаардлагыг хангасан гарцтай байна.

C.2.2. Ослын гарцын нүүлгэн шилжүүлэх төхөөрөмж

Агаарын хөлгийн маягийн гэрчилгээжүүлэлтэд шаардлагатай ослын гарц бүр нь:

- (1) далавчны дээр байрласан байх; эсхүл
- (2) нисэх онгоц газарт, дугуйгаа буулгасан үед газраас дээш 2м, эсхүл түүнээс дээш өндөрт байдаг гарцын хувьд, бүхээгт байгаа хүмүүсийг газарт буулгахад туслах хэрэгсэлтэй байна.

C.2.3. Ослын гарцын дотор тэмдэглэгээ

Ослын гарц бүр нь дараах тэмдгээр тэмдэглэгдсэн байна:

- (1) ГАРЦ / EXIT гэсэн бичгийг:
  - (i) 25мм өндөртэй цагаан өнгийн үсгээр, 50мм-ийн өндөртэй улаан өнгийн суурь дээр; эсхүл

- (ii) 25мм өндөртэй улаан өнгийн үсгээр, 50мм-ийн өндөртэй цагаан өнгийн суурь дээр бичсэн байх;
- (2) өөрөө гэрэлтдэг, эсхүл үндсэн гэрэлтүүлгийн системээс хамаарахгүйгээр цахилгаанаар гэрэлтдэг байх;
- (3) минимум 160 микроламбер тодроцтой гэрэлтдэг байх.

С.3. Систем болон төхөөрөмж

С.3.1. Газардах ангийн анхааруулах дуут дохио

(a) Далавчны флапс болон хураагддаг газардах ангиар тоноглогдсон нисэх онгоц нь газардах ангийн анхааруулах дуут дохионы хэрэгсэлтэй байна.

(b) Энэ зүйлийн (c)-д зааснаас бусад тохиолдолд, газардах ангийн анхааруулах дуут дохионы хэрэгсэл бүр нь дараах шаардлагыг хангасан байна:

- (1) буултад бэлтгэн, далавчны флапсыг буултын хэвийн байрлалд буулгасан тохиолдолд, газардах анги бүрэн бууж, түгжигдээгүй үед тасралтгүй үргэлжлэн ажилладаг байх;
- (2) гараар тасалж болдоггүй байх.

(c) Энэ зүйлийн (b)(2) нь, тухайн агаарын хөлгийг усан дээр буулт үйлдэх конфигурацид орсныг нисэх багийн гишүүд шууд харахаар тоноглогдсон бол, амфиби-нисэх онгоцонд хамаарахгүй.

Хавсралт D - Маягаар гэрчилгээжсэн суудлын багтаамж нь 19-өөс дээш зорчигчтой агаарын тээврийн нисэх онгоц

Маягаар гэрчилгээжсэн суудлын багтаамж нь 19-өөс дээш зорчигчтой нисэх онгоцны гэрчилгээжүүлэлтийн нэмэлт НТЧ-ын шаардлага нь Хавсралт В болон Хавсралт С-д зааснаас гадна дараах зүйлийг агуулна:

D.1. Хаалга болон гарц

D.1.1. Гарцын төрлүүд

Гарцын төрлүүд нь 1993 оны 03 сарын 29-нд хүчинтэй болсон АНУ-ын FAR 25.807-д заасны дагуу байна.

D.1.2. Шалны түвшний гарц

Зорчигчийн бүхээгээс нэвтрэх боломжгүй ачааны, эсхүл тээшний бүхээг рүү хөтлөх гарцаас бусад, их биеийн хажуу талын шалны түвшний гарц бүр нь шалны түвшний ослын гарцын шаардлагыг хангасан байна. Хэрэв тухайн гарц нь:

- (1) 1090мм-ээс өндөр, 490мм-ээс 1150мм-ийн хооронд өргөнтэй; эсхүл
- (2) өөхийн гарц; эсхүл

(3) сүүлний нарийссан хэсгийн гарц бол.

D.2. Нүүлгэн шилжүүлэх болон гарах гарц

D.2.1. Нэмэлт ослын гарц

(a) Тухайн агаарын хөлгийн маягийн гэрчилгээжүүлэлтэд шаардсан зорчигчийн бүхээгийн ослын гарцын тооноос илүү гарсан гарц бүр нь:

- (1) энэ Хавсралтын холбогдох бүх шаардлагуудыг хангасан байх;
- (2) саадгүй хүрч болохоор байна.

(b) Турбо-жет хөдөлгүүрт нисэх онгоцны өөхийн болон сүүлний нарийссан хэсгийн гарцууд нь:

- (1) нислэгийн үед нээгдэхгүйгээр зохион бүтээгдэж, үйлдвэрлэгдсэн байх;
- (2) дараах зурагт хуудсаар тэмдэглэгдсэн байна:
  - (i) нислэгийн үед гарцыг нээж болохгүйг анхааруулсан;
  - (ii) 750мм-ийн зайнаас уншигдахуйц;
  - (iii) тухайн гарцыг нээх хэрэгслийн ойр, ил харагдахуйц байрлалд суурилуулсан.

D.2.2. Ослын гарцанд хүрэх зам

(a) Нэмэлт ослын гарцаас бусад, нисэх онгоцны ослын гарцанд хүрэх зам нь дараах шаардлагыг хангасан болохыг бататгана:

- (1) дараах дамжин хүрэх зам бүр нь саадгүй, 500мм-ээс доошгүй өргөнтэй болохыг:
  - (i) бие даасан зорчигчийн хэсэг тус бүрийн хоорондох;
  - (ii) I, эсхүл II төрлийн ослын гарц руу хөтлөх;
- (2) I болон II төрлийн ослын гарцын зэргэлдээх орон зай нь, багийн гишүүд замын саадгүй өргөнийг 500мм-ээс бага болгохгүйгээр зорчигчдыг нүүлгэн шилжүүлэхэд туслахад хангалттай болохыг;
- (3) бүхээгийн үндсэн замаас III болон IV төрлийн гарц бүрд хүрэх зам нь гарцын нэвтрэх боломжийг багасгах суудал, тавиур, эсхүл бусад саадаар халхлагдаагүй болохыг;
- (4) зорчигчийн бүхээгийг ослын гарцаас тусгаарлаж байгаа хаалга бүр нь:
  - (i) загварын гэрчилгээжүүлэлтийн стандартад заасны дагуу эргэн тойрны бүтцэд үйлчлэх нийт инерцийн хүчийг даах чадвартай, хөөрөлт болон буултын үед нээлттэй байдалд түгжих хэрэгсэлтэй байх;
  - (ii) хөөрөлт болон буултын үед хаалга нээлттэй байх ёстойг харуулсан зурагт хуудастай байна.

(b) Зорчигчийн бүхээгийн хоорондох ослын гарц руу хөтлөх дамжин хүрэх зам бүр нь, тухайн дамжин хүрэх замаар чөлөөтэй нэвтрэн орох хөшигнөөс өөр саадгүй байна.

(c) Зорчигчийн бүхээг хоорондын тусгаарлагчид хаалга суурилуулж болохгүй.

D.2.3. Ослын гарцыг удирдах бариул

(a) Энэ зүйлийн (b)-д зааснаас бусад тохиолдолд, нисэх онгоцны гарц бүрийн ойролцоо, эсхүл дээр дараах тэмдэглэгээтэй байна:

- (1) тэмдэглэгээ нь 750мм-ийн зайнаас уншигдахуйц;
- (2) зорчигчийн ослын гарцыг удирдах тухайн бариул бүрийн байрлалыг заасан;
- (3) бариулын эргэх хөдөлгөөнөөр түгжээний механизм нь тайлагддаг I болон II төрлийн ослын гарцыг багтаасан, тухайн гарцыг нээх зааварчилгаа нь:
  - (i) 20мм-ээс багагүй өргөн иштэй, толгой нь ишнээсээ хоёр дахин өргөн, ойролцоогоор бариулын уртын дөрөвний гуравтай тэнцүү радиустай 70°-аас багагүй урт тойргийн нумтай улаан өнгийн сум;
  - (ii) сумны толгойн хажууд хэвтээ байрлуулсан 25мм хэмжээтэй улаан өнгийн үсгээр бичсэн OPEN / НЭЭЛТТЭЙ гэсэн бичигтэй байна.

(b) 1972 оны 05 сарын 01, эсхүл түүнээс хойш маягаар гэрчилгээжсэн нисэх онгоц бүрд, тухайн нисэх онгоцны маягийн гэрчилгээжүүлэлтийн шаардлагын дагуу тэмдэглэгээ хийсэн байна.

(c) Удирдах бариул болон удирдах бариулын бүрхүүл бүр нь минимум 100 микроламберт тодроцтой гэрэлтдэг байна.

D.2.4. Ослын гарцын нүүлгэн шилжүүлэх төхөөрөмж

(a) Энэ зүйлийн (b)-д зааснаас бусад тохиолдолд, ослын гарц бүр нь тухайн нисэх онгоцны маягийн гэрчилгээжүүлэлтийн 1972 оны 04 сарын 30-нд хүчинтэй болсон шаардлагыг хангасан, бүхээгт байгаа хүмүүсийг газарт буухад туслах хэрэгсэлтэй байх ёстой.

(b) 1972 оны 05 сарын 01, эсхүл түүнээс хойш маягаар гэрчилгээжсэн нисэх онгоцны хувьд, ослын гарц бүр нь тухайн нисэх онгоцны маягийн гэрчилгээжүүлэлтийн шаардлага хангасан, бүхээгт байгаа хүмүүсийг газарт буухад туслах хэрэгсэлтэй байх ёстой.

(c) Хэрэв энэ зүйлийн (a), (b)-д шаардсан, бүхээгт байгаа хүмүүсийг газарт буухад туслах хэрэгсэл нь автоматаар дэлгэгддэг бол, энэ нь явгалалт, хөөрөлт болон буултын үед бэлэн байдалд орох чадвартай байх шаардлагатай.

D.2.5. Ослын гарцын дайжих зам

(a) Энэ зүйлийн (b)-д зааснаас бусад тохиолдолд, нисэх онгоц бүр нь тухайн нисэх онгоцны маягийн гэрчилгээжүүлэлтийн 1972 оны 04 сарын 30-нд хүчинтэй болсон шаардлага хангасан, халтирахаас хамгаалсан дайжих замтай байна.

(b) 1972 оны 05 сарын 01, эсхүл түүнээс хойш маягаар гэрчилгээжсэн нисэх онгоц бүр нь тухайн нисэх онгоцны маягийн гэрчилгээжүүлэлтийн шаардлага хангасан, халтирахаас хамгаалсан дайжих замтай байна.

D.2.6. Ослын гэрэлтүүлэг

(a) Ослын гэрэлтүүлгийн системд шаардлагатай гэрэл бүр нь:

- (1) асаах-ON, унтраах-OFF болон бэлэн-ARMED гэсэн байрлал бүхий бүхээгийн удирдлагын хэрэгсэлтэй байх;
- (2) дараах байрлалаас гараар удирдах боломжтой байх:
  - (i) тухайн нисэх багийн гишүүдийн хэвийн суугаа байрлалаас;
  - (ii) тухайн зорчигчийн бүхээгт, бүхээгийн ажилтны хэвийн суудлаас хялбар хүрэх байрлалаас;
- (3) тухайн гар удирдлагыг санаандгүй ажиллуулахаас сэргийлэх хэрэгсэлтэй байх;
- (4) бэлэн, эсхүл асаалттай байрлалд байгаа үед их бие босоо огтлолоор хуваагдахаас бусад тохиолдолд, нисэх онгоцны үндсэн цахилгаан тэжээл тасрахад асаалттай хэвээр байх, эсхүл асах;
- (5) онцгой нөхцөлийн буултын дараа гадна орчны хүндрэлтэй нөхцөлд, шаардлагатай гэрэлтүүлгийн түвшинг 10-аас доошгүй минут хангасан байна.

(b) Бүхээгт байгаа хүмүүсийг газарт буухад туслах хэрэгслийг бүрдүүлэх эд анги болох гэрэл нь дараах тохиолдолд, энэ зүйлийн (a)-ийн шаардлагыг хангахгүй байж болно, хэрэв:

- (1) зөвхөн нэг туслах хэрэгсэлд үйлчилдэг бол;
- (2) тухайн туслах хэрэгсэл дэлгэгдэхэд автоматаар идэвхждэг бол;
- (3) нисэх онгоцны ослын үндсэн гэрэлтүүлгийн системээс ангид, бие даасан бол.

D.2.7. Ослын дотоод гэрэлтүүлэг

Нисэх онгоц бүр дараах ослын гэрэлтүүлгийн системтэй байна:

- (1) үндсэн гэрэлтүүлгийн системээс ангид, бие даасан тэжээлийн эх үүсвэртэй байх;
- (2) зорчигчийн бүхээгийн үндсэн замын гол шугамын дагуу 1м тутамд, суудлын тохойвчны өндөрт хэмжсэн дундаж гэрэлтүүлгийн хүч нь 0.05 foot-candles-ээс багагүй байх;
- (3) гарц бүрийн тэмдэг, тэмдэглэгээг гэрэлтүүлдэг байх;
- (4) шалны ойролцоох ослын дайжих замын тэмдэглэгээг багтаасан байх.

D.2.8. Ослын гадна гэрэлтүүлэг

(a) Энэ зүйлийн (b)-д зааснаас бусад тохиолдолд, нисэх онгоц бүр нь 1972 оны 04 сарын 30-нд хүчинтэй болсон тухайн нисэх онгоцны маягийн гэрчилгээжүүлэлтийн шаардлагыг хангасан, ослын гадна гэрэлтүүлэгтэй байна.

(b) 1972 оны 05 сарын 01, эсхүл түүнээс хойш маягаар гэрчилгээжсэн нисэх онгоц бүр нь тухайн нисэх онгоцны маягийн гэрчилгээжүүлэлтийн шаардлага хангасан, ослын гадна гэрэлтүүлэгтэй байна.

D.2.9. Ослын гарцын дотор тэмдэглэгээ

(a) Ослын гарц бүрийг болон тэдгээрт хүрэх замын чиглэлийг дараах байдлаар ойлгомжтой, тод харагдахуйц тэмдэглэсэн байна:

(1) түүний таних тэмдэг болон байрлал нь бүхээгийн өргөнтэй тэнцүү зайнаас танигдахуйц;

(2) түүнийг нээх арга хэрэгслийг агуулсан.

(b) Ослын гарц бүрийн байрлалыг зорчигчийн бүхээгийн үндсэн замын дагуу ойртож байгаа бүхээг дэх хүмүүст харагдахуйц тэмдгээр дараах байдлаар тэмдэглэсэн байна:

(1) далавчин дээрх ослын гарц бүрийн ойролцоо, гадагшаа гарах замын дээд талд;

(2) хэрэв тухайн тэмдгээс хоёр гарцыг хялбар харах боломжтой бол, нэг тэмдгээр хоёр гарцыг тэмдэглэхээс бусад тохиолдолд, шалны түвшний ослын гарц бүрийн хажууд;

(3) зорчигчийн бүхээгийн урд болон хойд хэсгийн харагдах орчныг хязгаарласан тусгаарлагч, эсхүл хөндлөвч бүр дээр халхлагдсан ослын гарцыг заасан тэмдэг тавина.

(c) Энэ зүйлийн (d)-д зааснаас бусад тохиолдолд, нисэх онгоц бүр нь 1972 оны 04 сарын 30-нд хүчинтэй болсон тухайн нисэх онгоцны маягийн гэрчилгээжүүлэлтийн шаардлагыг хангасан, ослын гарцын тэмдэг тэмдэглэгээтэй байна.

(d) 1972 оны 05 сарын 01, эсхүл түүнээс хойш маягаар гэрчилгээжсэн нисэх онгоц бүр нь тухайн нисэх онгоцны маягийн гэрчилгээжүүлэлтийн шаардлага хангасан, ослын гарцын тэмдэг тэмдэглэгээтэй байна.

(e) Ослын гарцын тэмдэг тэмдэглэгээ бүр нь минимум 250 микроламберт тодроцтой гэрэлтдэг байна.

D.2.10. Ослын гарцын гадна тэмдэглэгээ

Гадна талаас нь удирдах боломжтой ослын гарц бүрийг их биеийн гадна талд дараах байдлаар тэмдэглэсэн байх ёстой:

(1) гарцыг 50мм өргөнтэй үргэлжилсэн өнгөт зурвасаар дараах байдлаар тойруулан зурсан байх:

(i) хажуугийн гадаргуугаас ялгарч харагдуулахын тулд өөр өнгө ашиглаж;

- (ii) гарцын ирмэг дээр, гарцын эргэн тойрны гадаргуу дээр, эсхүл гарцын ирмэг болон эргэн тойрны гадаргууд хоёулан дээр нь хувааж;
- (2) их биеийн хажуу гадаргууд байрлаагүй гарцын хувьд:
  - (i) гаднаас нээх хэрэгсэл болон холбогдох зааварчилгааг улаан өнгөөр, эсхүл хэрэв улаан өнгө нь суурийн өнгөнөөс хангалттай ялгарч харагдахгүй бол, тод гялалзсан шар өнгөөр;
  - (ii) хэрэв нээх хэрэгсэл нь тухайн их биеийн зөвхөн нэг талд байрладаг бол, нээх зааварчилгааг их биеийн хоёр талд байхаар.

D.3. Ариун цэврийн өрөөний галын хамгаалалт

(a) Ариун цэврийн өрөө бүрийг тод харагдахуйцаар, дараах байдлаар тэмдэглэсэн байх ёстой:

- (1) ариун цэврийн өрөөнд тамхи татахыг хориглосон тэмдгийг хаалганы хоёр талд;
- (2) “саванд тамхи хаяхыг хориглосон” анхааруулсан тэмдгийг ариун цэврийн өрөөний цаасны сав, эсхүл хогийн савны таг бүр дээр.

(b) Зориулалт нь тамхи татахыг хориглосноос бусад нисэх онгоцны хувьд, ариун цэврийн өрөө бүрийн хаалганы гадна талд, эсхүл түүний ойролцоо өөртөө хураадаг, үнсний салдаг савтай байна.

(c) Ариун цэврийн өрөө бүрийн цаасны сав, эсхүл хогийн сав бүр дараах шаардлагыг хангасан байна:

- (1) галыг тухайн савандаа барих жийрэг бүхий тагтай байх;
- (2) хогийн саванд гал гарсан тохиолдолд, автоматаар цацагдахаар зохион бүтээгдсэн, дотор нь суурилуулсан гал унтраагууртай байх.

(d) Ариун цэврийн өрөө бүрийг дараах утаа мэдрэгч, эсхүл түүнтэй дүйцэх хэрэгслээр тоноглосон байна:

- (1) бүхээгт анхааруулах гэрлэн дохио өгдөг; эсхүл
- (2) багийн гишүүд нислэгийн бүх үе шатанд хялбар илрүүлэх боломжтой анхааруулах гэрлэн, эсхүл дуут дохио өгдөг.

D.4. Бүхээгийн доторлогооны материал

(a) 1958 оны 01 сарын 01, эсхүл түүнээс өмнө маягаар гэрчилгээжсэн нисэх онгоц бүр нь бүхээгийн дотор тоноглолын анхны томоохон бүрэн солилтын үед багийн гишүүд, эсхүл зорчигчийн ашигладаг бүхээг бүрд 1972 оны 04 сарын 30-нд хүчинтэй болсон АНУ-ын FAR-25-ын шаардлага хангасан материал хэрэглэнэ.

(b) Энэ зүйлийн (c)-д зааснаас бусад тохиолдолд, 1958 оны 01 сарын 01-ээс хойш маягаар гэрчилгээжсэн нисэх онгоц нь:

- (1) хэрэв 1988 оны 08 сарын 20-нд, эсхүл түүнээс хойш, гэхдээ 1990 оны 08 сарын 20-ноос өмнө үйлдвэрлэгдсэн бол, багийн гишүүд, эсхүл зорчигчийн бүхээг бүрийг 1993 оны 03 сарын 29-нд хүчинтэй болсон АНУ-ын FAR-25-д заасан дулаан ялгаруулалтын түвшний тестийн шаардлагыг хангасан материалаар тоногдсон байхаас гадна:
- (i) дээжийг туршсан эхний 2 минутанд нийт ялгаруулах дулааны хэмжээ нь квадрат метрт 100 киловатт минутаас хэтрэхгүй байх;
  - (ii) дулаан ялгаруулалтын дээд хэмжээ нь квадрат метрт 100 киловаттаас хэтрэхгүй байх;
- (2) хэрэв 1990 оны 08 сарын 20, эсхүл түүнээс хойш үйлдвэрлэгдсэн бол, багийн гишүүд, эсхүл зорчигчийн бүхээг бүрийг 1993 оны 03 сарын 29-нд хүчинтэй болсон АНУ-ын FAR-25-д заасан дулаан ялгаруулалтын түвшний болон утааны тестийн шаардлага хангасан материалаар тоногдсон байна;
- (3) бүхээгийн дотор бүрдэл хэсгийн анхны томоохон бүрэн солилтын үед багийн гишүүд, эсхүл зорчигчийн бүхээг бүрийг 1993 оны 03 сарын 29-нд хүчинтэй болсон АНУ-ын FAR-25-ын шаардлага хангасан материалаар тоногдсон байна.
- (c) 1958 оны 01 сарын 01-ээс хойш маягаар гэрчилгээжсэн нисэх онгоц бүр нь нислэгийн бүхээгийн суудлаас бусад бүх суудлын зөөлөвчийг 1984 оны 11 сарын 26-нд хүчинтэй болсон АНУ-ын FAR-25-д заасан галаас хамгаалах шаардлагыг хангасан суудлын зөөлөвчөөр тоноглоно.

D.5. Ачааны болон тээшний бүхээг

- (a) 1958 оны 01 сарын 01-ээс хойш маягаар гэрчилгээжсэн нисэх онгоцны хувьд:
- (1) 1986 оны 06 сарын 16-нд хүчинтэй болсон АНУ-ын FAR 25.857–д заасан C, эсхүл D ангиллын ачаа, эсхүл тээшний бүхээгийн эзлэхүүн нь 200 куб фут-ээс дээш бол, тааз болон хана доторлогооны хавтангууд нь дараах материалаар хийсэн байх шаардлагатай:
- (i) шилэн даавуугаар бэхжүүлсэн композит (glass fibre reinforced resin); эсхүл
  - (ii) АНУ-ын FAR 25-ын Appendix F, part III-д заасан тестийн шаардлага хангасан материал; эсхүл
  - (iii) доторлогооны суурилуулалт нь 1989 оны 03 сарын 20-оос өмнө зөвшөөрөгдсөн бол, хөнгөн цагаан;
- (2) 2008 оны 01 сарын 01-ээс эхлэн:
- (i) 1986 оны 06 сарын 16-нд хүчинтэй болсон АНУ-ын FAR 25.857–д заасан D ангиллын ачаа, эсхүл тээшний бүхээг нь эзлэхүүнээс үл хамааран 1998 оны 02 сарын 17-нд хүчинтэй болсон АНУ-ын FAR 25.857(c) болон 1998 оны 02 сарын 17-нд хүчинтэй болсон FAR 25.858-д заасан C ангиллын бүхээгийн шаардлагыг хангасан байх шаардлагатай; эсхүл

- (ii) хэрэв тухайн нисэх онгоц нь зөвхөн ачаанд (all-cargo) ашиглагдаж байгаа бол, D ангиллын ачааны бүхээг нь 1998 оны 02 сарын 17-нд хүчинтэй болсон АНУ-ын FAR 25.857(e)-д заасан E ангиллын ачааны бүхээгийн шаардлагыг хангасан байж болно.

(b) Энэ зүйлийн (a)(1)-ийн зорилгоор, “доторлогоо” (liner) гэсэн нэр томъёо нь галыг аюулгүй тогтоон барих доторлогооны чадварт нөлөөлөх холбоос, эсхүл түгжээ зэрэг загварын аливаа хэв шинжийг багтаана.

Хавсралт E - Нисдэг тэрэг

Нисдэг тэрэгний гэрчилгээжүүлэлтийн нэмэлт НТЧ-ын шаардлага нь Хавсралт В-д зааснаас гадна дараах зүйлийг агуулна:

E.1. Хаалга болон гарц

Агаарын тээврийн үйл ажиллагаанд ашиглахаар төлөвлөж байгаа нисдэг тэрэг бүр нь дараах гадна хаалга болон гарцтай байна:

- (1) дотор ба гадна талаас нь удирдах боломжтой;
- (2) суудал, суудлын түшлэг, эсхүл бусад төхөөрөмжөөр халхлагдаагүй;
- (3) дараах хэлбэрээр:
  - (i) нислэгийн үед аливаа этгээд, эсхүл механик гэмтлийн үр дүнд санаандгүй нээгдэхээс сэргийлсэн түгжээгээр;
  - (ii) тухайн хаалгыг ихэвчлэн нисдэг тэрэгний ачих, буулгах ажиллагаанд ашигладаг бол, тухайн хаалга бүрэн хаагдаагүй болон түгжигдээгүй байгаа нь багийн гишүүдэд ил харагдахаар тоноглогдсон байна.

E.2. Нүүлгэн шилжүүлэх болон гарах гарц

E.2.1. Ослын гарцын тэмдэглэгээ

Агаарын тээврийн үйл ажиллагаанд ашиглахаар төлөвлөж байгаа нисдэг тэрэгний ослын гарц бүрийг болон тэдгээрт хүрэх замын чиглэлийг дараах байдлаар ойлгомжтой, тод харагдахуйц тэмдэглэсэн байна:

- (1) таних тэмдэг болон байрлал нь бүхээгийн өргөнтэй тэнцэх зайнаас танигдахуйц;
- (2) түүнийг нээх арга хэрэгслийг агуулсан.

--oOo--